

Andrzej Stadnicki
ul. Grzybowska 5 m. 919
00-132 Warszawa
tel.: 22 620 47 91
723 350 122
e - mail: a.stadnicki1@wp.pl

2. Autoreferat

2.1 Dane osobowe

Urodziłem się 5.11.1939 w Warszawie. Matka, Helena Jasiewicz-Stadnicka, tancerka w baletach S. Diagilewa, choreograf, pedagog – Jej imię nosi Młodzieżowy Dom Kultury w Radomiu; ojciec, Wacław Stadnicki, oficer w oddz. gen.

F. Kleeberga, inżynier, pedagog.

Po wysiedleniu z Warszawy – w 1944 roku, do 1955 mieszkałem w Radomiu.

Kształcenie muzyczno-ruchowe rozpocząłem w 1945 pod kierunkiem matki oraz profesorów z przedwojennego warszawskiego Konserwatorium.

W roku 1954 uzyskałem kwalifikacje instruktora tańca.

W 1967 ukończyłem Państwową Wyższą Szkołę Muzyczną w Warszawie, Wydział Wychowanie Muzyczne, uzyskując z wyróżnieniem stopień magistra sztuki – temat pracy: *Formy zajęć muzyczno-ruchowych w szkole ogólnokształcącej stopnia podstawowego.*

W 1969 otrzymałem dyplom Instytutu Orffa Akademii Mozarteum w Salzburgu – temat pracy: *Bewegung mit Musik in Partiturnotensetzung.*

Stopień naukowy doktora nauk wychowania fizycznego został mi nadany w 1978 roku uchwałą Rady Wydziałowej Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie – temat dysertacji: *Notacja ruchu w zastosowaniu do wychowania muzyczno-ruchowego.*

2.2 Posiadane dyplomy, stopnie naukowe:

- Dyplom ukończenia studiów w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie z wynikiem bardzo dobrym z wyróżnieniem i uzyskaniem stopnia naukowego magistra sztuki, rok 1967,
- Lehrbefähigungsdiplom Akademie für Musik und darstellende Kunst „Mozarteum” in Salzburg, Orff – Institut, rok 1969,
- Dyplom Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie – uzyskanie stopnia doktora nauk wychowania fizycznego, rok 1978.

2.3 Przebieg pracy zawodowej:

- 1959 – 1963 instruktor-choreograf w Pałacu Młodzieży,
- 1967 – 1970 wykładowca w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej,
- 1970 – 1996 starszy wykładowca w Wyższej Szkole Pedagogiki Specjalnej,
- 1977 – 1979 nauczyciel rytmiki i umuzykalnienia w Instytucie Głuchoniemych,
- 1979 – 1998 nauczyciel rytmiki w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych w Laskach,
- 1986 – 1989 adiunkt w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina,
- 1992 – 1997 muzykoterapeuta w Stowarzyszeniu Rodziców Dzieci Niewidomych i Słabowidzących „Tęcza”.
- Od roku 1996 jestem profesorem Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

2.4 Problematyka kształcenia muzyczno-ruchowego

W wielu krajach, w tym również w Polsce, obserwujemy stały, choć ciągle jeszcze za mały, wzrost zainteresowania walorami dydaktyczno-wychowawczymi tańca. Jego najrozmaitsze formy znalazły szerokie zastosowanie zarówno w szkolnictwie powszechnym, jak i specjalnym. Coraz powszechniejsze jest także zainteresowanie lekarzy i pedagogów pełniejszym wykorzystaniem ruchu z muzyką jako metody oddziaływania terapeutycznego. Ruch z muzyką, a w szczególności tańce o charakterze zabawowo-rekreacyjnym, może stanowić istotny czynnik rozwoju estetycznego, fizycznego i umysłowego oraz socjalizacji i relaksu dzieci w normie, a w odniesieniu do uczniów wymagających specjalnych zabiegów dydaktyczno-wychowawczych dodatkowo służy rehabilitacji – korygowaniu dysfunkcji psychicznych i zaburzeń motorycznych, poszerzeniu możliwości realizacji naturalnej potrzeby ruchu i kompensacji.

W mojej pedagogicznej działalności centralne miejsce zajmuje ruch i muzyka występujące w różnych postaciach:

- ćwiczenia muzyczno-ruchowe ukierunkowane na przybliżenie dzieciom różnych zjawisk muzycznych, uwrażliwienie na nie i umożliwienie, wyrażenia ich w ruchu oraz mające na celu rozwój sprawności kinestetycznej w ścisłym powiązaniu z muzyką,
- zabawy muzyczno-ruchowe zawierające treści edukacyjne korelujące z zainteresowaniami danego wieku dzieci, ćwiczące refleks, orientację przestrzenną, kreatywność, zachowania prospołeczne w grupie i wprowadzające nastrój radosnej zabawy,
- taniec, będący uporządkowaną pod względem wyrazowo-estetycznym czynnością psychoruchową inspirowaną muzyką, wykonywany indywidualnie, w parach lub grupowo, którego walory są przedstawione wcześniej i poniżej.

Trzecia z wymienionych form aktywności muzyczno-ruchowej, taniec, jest domeną mojej pracy, toteż tu przedstawię kilka aspektów tej dyscypliny.

Spośród różnych rodzajów tańca szczególne walory prezentuje taniec wywodzący się ze sztuki ludowej – polskiej i innych narodów. Ten rodzaj tańca, utworzony przez artystów amatorów, nie jest, jak wiadomo, wynikiem spekulacji intelektualnej ani wpływów modnych w danej epoce trendów, lecz jest formą ludycznej ekspresji dynamicznej, obrazem poruszeń psychicznych tkwiących w naturze człowieka zawsze – w sensie istnienia ludzkości oraz w sensie całego życia danej osoby.

Powstałe pod wpływem bodźców emocjonalnych i w porywie spontaniczności tańce ludowe – melodie i wyrażający je ruch – równie emocjonalnie i spontanicznie są odbierane i przeżywane, a także wykonywane, przez osoby, z którymi przez lata pracuję. Dlatego, nie wykluczając innych rodzajów tanecznej ekspresji ruchowej, ten rodzaj tańca, przy zachowaniu pierwotnej oryginalności, uznaję za najbardziej przydatny w pedagogice ogólnej i specjalnej, zwłaszcza dotyczącej wieku przedszkolnego, młodszego wieku szkolnego, a także w geragogice i terapii.

W definiowaniu tańca przede wszystkim zwracana jest uwaga na ruch ciała jako czynność przestrzenną z przemieszczeniami i gestami. Wiadomo też, że ruchowi tanecznemu na ogół towarzyszy muzyka trwająca w określonym czasie. Te dwa elementy, zespolone w przestrzeni i czasie, tworzą dyscyplinę o niepowtarzalnej specyfice umożliwiającej człowiekowi radosne doznania psychofizyczne.

Przebiegi muzyczne: frazy, zdania, okresy oraz zawarty w nich nastrój, artykulacja, tempo, metrum stanowią dla ruchu inspirację i są elementami kierującymi, wyznaczającymi charakter ekspresji oraz ściśle określającymi czas na wykonanie poszczególnych kompleksów ruchowych – kroków i figur oraz całości kompozycji choreograficznej.

Sekwencje taneczne zaś, wyrażając konstrukcję muzyczną i pozostając z nią spójne, niejako dodają do warstwy czasowej muzyki warstwę przestrzenną – stają się jej wiernym wizualnym obrazem – przedstawiają jej charakter, budowę, dynamizm. Oczywiście, są też odzwierciedleniem wyobraźni tanecznej twórców i zdolności ekspresyjnych odtwórców.

Symbioza tych dwóch dyscyplin następuje już w wyobraźni choreografa podczas procesu tworzenia układu tanecznego (dotyczy twórców, zarówno profesjonalistów, jak i amatorów, a także uczestników zajęć w ramach twórczej ekspresji) oraz podczas nauki, a następnie wykonywania tańca. W procesie tym uaktywniają się liczne psychofizyczne zdolności twórców i wykonawców. Przez to uaktywnienie pobudza się, ćwiczy i rozwija m.in.:

- muzykalność (zdolność emocjonalnego przeżywania muzyki),
- zdolności muzyczne – poczucie rytmu, tempa, wysokości dźwięku (zwrotów melodycznych), wycucie muzycznych elementów formotwórczych (motyw, fraza, zdanie, okres muzyczny),
- sprawność fizyczna – motoryka duża, koordynacja poszczególnych części ciała,
- poczucie estetyki ruchu – gestów i przemieszczeń oraz kompozycji przestrzennej,

- komunikacja indywidualna i grupowa
- inwencja twórcza – eksponowana szczególnie w metodzie Orffa.

Duży ładunek emocjonalny i piękno zawierające się w muzyce i ruchu tanecznym emanuje na osoby tańczące, kształtuje wrażliwość i smak estetyczny, wpływa pozytywnie na ich samopoczucie, zaciekawia repertuarem tanecznym, zatem stanowi również motywację do jego poznawania. Proces nauki tańca intensywnie wspomaga rozwój wszystkich procesów poznawczych, jak: uwaga, obserwacja, spostrzeganie, zdolność naśladownictwa, pamięć. W trakcie zajęć uczestnicy doświadczają radości działania zespołowego, socjalizują się.

Nie bez znaczenia jest też walor poznawczy tych zajęć – ogólnie mówiąc, poszerzenie wiedzy o kulturze tanecznej i przyswajanie umiejętności tanecznych, a jest ich bardzo wiele.

Na szczególną uwagę zasługują tańce polskie. Ich nauka jest/powinna być traktowana jako nieodzowny element wychowania patriotycznego, jako ważne ogniwo treści odnoszących się do programu edukacji w zakresie kultury polskiej – jej bogactwa regionalnego i ogólnonarodowego silnie zaznaczonego właśnie w muzyce i tańcach ludowych wraz z przeogromną różnorodnością strojów i obrzędów, z którymi są powiązane. To ta dziedzina kultury była i nadal jest inspiracją wielkich dzieł o znaczeniu narodowym¹, to właśnie podczas edukacji na wszystkich poziomach należy młodym pokoleniom zaszczerpić ciekawość poznawania tej sztuki, zapewnić kontakt z nią, nauczyć umiejętności wykonania konkretnych tańców i wyrażania w tej postaci własnych cech osobowościowych, przepoić dzieci i młodzież duchem piękna polskości, inspirować do rozwoju wysokiej, eleganckiej estetyki i harmonii ruchu oraz uczyć kultury zachowań, wzbogacać niepowtarzalne doznania emocjonalne pobudzane przez proste i zarazem wykwintne melodie i sekwencje taneczne, budować tożsamość kulturową, tworzyć nierozzerwalne więzi z historią przodków, a przez to trwałe więzi z Ojczyzną. Ze względów poznawczych oraz kształtujących pozytywny stosunek do ludzi innych krajów ważne jest oczywiście poznawanie także piękna folkloru różnych narodów, co w obfitości propagują moje książki.

Wyniki badań, prowadzonych przeze mnie wraz ze studentami, wskazują na istotny, pozytywny wpływ ruchu z muzyką na dzieci. W szczególności dotyczy to rozwoju emocjonalnego, fizycznego, wyników w nauce i zachowania.

Bardzo ciekawe efekty uzyskali w zakresie stosowania ruchu z muzyką słuchacze studiów podyplomowych oraz moi magistranci z kierunku glottodydaktyka. Włączenie śpiewu i tańców angielskich oraz francuskich do edukacji lingwistycznej dzieci przyczyniło się do radosnego, odpowiadającego psychice dzieci, poznawania obcego języka, co w efekcie dało znakomite jakościowe i ilościowe wyniki.

¹ S. Moniuszko – Straszny Dwór, Hrabina, pieśni; Fr. Chopin – mazurki, polonezy, Rondo á la Krakowiak; K. Szymanowski – Harnasie oraz także mazurki i pieśni kurpiowskie; W. Lutosławski - Melodie ludowe, Mała suita, Tryptyk śląski, Bukoliki i in.

2.5 Podstawa do przewodu o nadanie mi stopnia doktora habilitowanego

2.5.1 Książka - MUZYKA I TAŃCE Z RÓŻNYCH STRON ŚWIATA

w zapisie partyturowym z opisem słownym i rysunkami oraz nagraniami
CD i DVD

Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2013 i 2014.

Mój indywidualny wkład w tę publikację wynosi 68 % - 39% treści teoretyczne oraz 29% konstruowanie partyturowego zapisu opracowań choreograficznych; współpraca z współautorami będącymi słuchaczami Podyplomowych Studiów Kształcenie Muzyczno-Ruchowe w ramach prowadzonego przeze mnie seminarium dyplomowego.

Nagrania płytowe, stanowiące integralną część z książką, zawierają autorskie opracowania i wykonania akompaniamentu fortepianowego.

2.5.2 Nagranie DVD - PRZEGLĄD RETROSPEKTYWNY z okazji 15 lat działalności Podyplomowych Studiów Kształcenie Muzyczno-Ruchowe w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

Ad. 2.5.1 W książce zawarta jest problematyka teoretyczno-metodyczna kształcenia muzyczno-ruchowego² oraz muzyka i tańce z różnych krajów europejskich i pozaeuropejskich – Polski, Anglii, Austrii, Danii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Słowacji, Łotwy, Rumunii, Szwecji, Armenii, Brazylii, Boliwii, Meksyku, Rosji i Węgier.

Strona muzyczna i ruchowa, zarówno moich opracowań jak i słuchaczy Podyplomowych Studiów Kształcenie Muzyczno-Ruchowe realizujących swoje prace dyplomowe w ramach prowadzonego przeze mnie seminarium, przedstawiona została wg. mojej autorskiej koncepcji nutowego zapisu układów muzyczno-ruchowych w formie partytury. Zarys koncepcji zasygnalizowany jest w niniejszych dokumentach – pkt. Dorobek naukowy, a pełna jej prezentacja przedstawiona w książce.

Dla zwiększenia użyteczności publikacji w pracy pedagogicznej nauczycieli, instruktorów i terapeutów, do książki dołączone są płyty CD i DVD zawierające nagrania repertuarowe.

Nagrania do poprzednich wydań książkowych zostały przyjęte z dużą aprobatą użytkowników. Dotychczas opublikowane książki mojego autorstwa z zakresu

² Napisanie jednego rozdziału *Kompendium wiedzy z zakresu edukacji muzycznej w nauczaniu zintegrowanym w książce Muzyka i tańce z różnych stron świata* powierzyłem wybitnej specjalistce, wieloletniej st. wykładowczyni Akademii Pedagogiki Specjalnej, Janinie Stadnickiej.

edukacji muzyczno-ruchowej wzbudziły zainteresowanie wykładowców, studentów i słuchaczy nie tylko w Akademii Pedagogiki Specjalnej, ale również w środowiskach innych szkół wyższych oraz wielu placówkach oświatowych, kulturalno-oświatowych i leczniczych. Całe nakłady tych publikacji zostały wyczerpane.

Nadmieniam, że opublikowana w tym roku pozycja wydawnicza będzie szczególnie przydatna absolwentom piętnastu edycji Podyplomowych Studiów Kształcenie Muzyczno-Ruchowe (ok. 300 osób) oraz kolejnym edycjom tych studiów, a także studentom studiów stacjonarnych (ok. 150 osób).

Książka wraz z nagraniami stanowi ważne uzupełnienie niewielkiego zakresu dostępnych w Polsce publikacji ukazujących tańce różnych narodów. Zawarty w niej oryginalny partyturowy zapis muzyki i ruchu zapewnia, zgodnie z wynikami badań, najwyższy stopień komunikatywności.

Repertuar zawarty w omawianej publikacji dostosowany jest do możliwości odtwórczych przeciętnie uzdolnionych dzieci oraz osób dorosłych. Oprócz tańców ludowych zawiera także tematy ruchowe do piosenek i muzyki w rytmach współczesnych tańców młodzieżowych przedstawione w postaci choreogramów z możliwie zwięzłym opisem słownym. Treści ukierunkowane są na wyzwalanie i kształcenie, bardzo istotnej w wychowaniu i dorosłym życiu, wzajemnej, socjalizującej współpracy.

Muzyka zapisana w partyturach muzyczno-ruchowych, stanowiących główną część książki, w niektórych przypadkach zaaranżowana jest na orkiestrę dziecięcą – instrumentarium Orffa oraz muzykowanie naturalne. Jest to duży walor publikacji, bowiem możliwość akompaniowania przez dzieci, w trakcie nauki, a także podczas wykonywania tańców już po przyswojeniu ich, stanowi o rozwoju zdolności synkretycznego postrzegania sztuki. Jest jednocześnie formą aktywnej terapii akustyczno-wibracyjnej. Ponadto służy rozwojowi muzykalności, umożliwia poznawanie zapisu nutowego, zaznajamia z kształtem i brzmieniem instrumentów perkusyjnych – melodycznych i niemelodycznych, rozwija manualnie, ćwiczy koordynację wzrokowo czynnościową (małą motorykę) oraz umiejętność współdziałania w zespole.

Ad. 2.5.2 Nagrania otwiera fragment prowadzonych przeze mnie warsztatów artystycznych w ramach Seminarium Orffowskiego w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Następnie przedstawione są fragmenty zajęć i pokazów końcowych kolejnych piętnastu edycji PS KRM.

Poszczególne obrazy, poza wartością dokumentalną Uczelni, zawierają walory edukacyjne – stanowią pomoc naukową do zastosowania w dydaktyce; z praktyki wynika, że prezentacja podczas zajęć filmu pokazującego cel, do którego prowadzą poszczególne etapy nauki określonych tańców i innych form muzyczno-ruchowych stosowanych w metodzie Carla Orffa, wzbudza zaniepokojenie oraz wzmacnia motywację uczestnictwa i zaangażowanie osób ćwiczących. Wrażenia wizualne i słuchowe, jakich dostarcza film, pobudzają ich wyobrażenia muzyczne i muzyczno-

